

8WEEKLY

DE JONGSTE CULTURHAARD VAN NEDERLAND

ZOEKEN ADVERT

Paars, Fortuyn en Van Gogh: politieke cultuur in het theater

Paars (Growing up in Public)

door Jan Auke Brink

fotografie: Maarten Evenhuis

4 november 2004

Theater over politieke cultuur, over een veranderende samenleving, over grote bekken en over het niet meer tot bedaren kunnen komen. Wat kun je er nog mee, zo vlak na de dood van Theo? Een toneelstuk dat geïnspireerd is op de moord op Fortuyn, en op de cultuur die daarop in Nederland ontstond; heel de voorstelling lijkt opeens onlosmakelijk verbonden met de gebeurtenissen in Amsterdam.

Ik zag de voorstelling *Paars* van Growing up in Public enkele dagen voor de moord op Theo van Gogh. Opeens heeft iedereen het over vrijheid van meningsuiting. Acteur Jef van Gestel plaatste in het stuk echter enkele duidelijke vraagtekens achter die vrijheid: "Jezus, dit hele land heeft ADHD. Holland is zwaar in de puberteit gekomen. We zitten onder de jeugdpuistjes en we denken dat alles mag. Eindelijk hebben de hippies hun zin, alleen worden ze nu in elkaar gerost als ze na twaalfen nog op straat zijn."

Grenzen van het gewenste

Is dit dan ook meteen de boodschap van *Paars*? Gaat het helemaal mis met Nederland, en is dat de schuld van Fortuyn en zijn zogeheten revolutie? Nee, zeker niet. *Paars* kent namelijk geen eenduidige boodschap. De acteurs spelen op verschillende niveaus, spel en realiteit lopen door elkaar en iedere scène wordt een ander standpunt ingenomen. Auteur en regisseur Don Duyns tast in *Paars* de grenzen van het maatschappelijk gewenste af.

Chaos

De voorstelling begint met een analyse van het nog te spelen stuk. Acteurs Juda Goslinga, Dennis Koltgen en Jef van Gestel zitten achter een tafel met microfoons: het beeld van een politieke persconferentie. De acteurs spelen zichzelf, of in ieder geval acteurs met dezelfde namen als zij hebben. Juda opent de persconferentie: hij vertelt aan zowel de zaal als de personen naast hem dat hij twijfelt. Hij twijfelt over de titel van stuk. 'Paars', het pretendeert zo veel. Hij weet niet of ze dat wel waar kunnen maken. Dit ontaardt meteen al in chaos. En de chaos duurt voort: Jef staat alleen op het podium en spreekt tegen het publiek. Tegelijkertijd neemt Harm van Geel, de vierde acteur, plaats op zijn stoel om rustig te bellen. "Godverdomme, klootzak! Kom met je klotereet van mijn klostestoel af, ja!" "Ik zit met mijn klotereet waar ik wil zitten, ja!" De toon is gezet: in Nederland is opeens iedereen mondig en dat komt ons land niet altijd ten goede. Vroeger waren de mensen bang hun mening te uiten, nu zijn ze bang zich *niet* te uiten. Alles moet gezegd worden, of het nu nut heeft of niet.

Politieke zevenmijlslarzen

THEATER

Paars

Growing up in Public

Regie: Don Duyns

Gezien op 28 oktober 2004

Gezien in 't Kruithuis, C

LINKS

Growing up in public

LEES OOK

El Niño (Growing up in

Coming Out / On the R
up in Public)

The Buddha family (Gro
public)

Growing up in Public

Mozes, the Musical (Gro
public)

MEER THEATER

Yeee-haa! (Jochem Myj

Tegen alle verwachting
Blok)

Proust 3: De kant van (C
Theater)

Kerstpakket, een sproo
volwassenen (Suzan B
Bianca van der Schoot)

Antiquariaat Oblomow
Muiswinkel en Diederik

Dédé le taxi (Theater
Antigone/Veenfabriek/L
du Tire-Laine)

Pygmalion (Ro Theater)

Painicilline (Alex d'Elect

Een nacht uit het leven
(John Buijsman)

Hemelen (Joop van der
Theaterproducties)

The Price (Joop van der
Theaterproducties)

In de schaduw van mijn
(Theatergroep Rast)

De verschrikkelijke mo
Mexicaanse hond)

Gilgamesj (Ro Theater)

Door deze scène, en met de tirade tegen het puberende Holland, lijkt Paars met terugwerkende kracht sterk stelling te nemen tegen de onstuitbare drang alles te kunnen en willen zeggen. De ene grote mond lokt de andere uit, en zie wat er met Van Gogh is gebeurd. Maar hoewel dit nu de meest in het oog springende stukken zijn, wordt ook de zwijgcultuur van pre-Fortuyn gehekeld. Het kleine, kaboutereske Nederland waar alles in den minne werd geschikt, waar niets eerlijk en oprecht plaats had.

Kopspijkers

Paars stormt met zevenmijlslaarzen op soms hilarische wijze door tien jaar politieke geschiedenis. De verkleedpartijen zijn daarbij niet van de lucht, wat resulteert in prachtige typetjes. Dennis Koltgen is vooral goed als hij een zelfde, ongeschikte Melkert neerzet en Harm van Geel blinkt uit als Pim Fortuyn: in tonatie, mimiek, handgebaren, uiterlijk: het is allemaal even echt. Als Koltgen op den duur binnenstapt als Els Borst dreigt even het platte *Kopspijkers-cabaret*, maar dan grijpt Jef in: "Wat willen we eigenlijk met deze voorstelling?" vraagt hij zich hardop af. Alle vier de acteurs blijken iets anders te willen zeggen, en al die visies worden uiteindelijk ook geventileerd.

Een antwoord op de vraag hoe de maatschappij er aan toe is, biedt Paars niet, maar dat is juist de kracht van *Growing up in Public*. Net als in producties als *The Buddha family* en *Mozes*. De musical belicht het gezelschap actuele discussiepunten van verschillende kanten. Er wordt niet gemoraliseerd en geen mening opgedrongen: als je de zaal uitloopt ben je nog niet klaar met de voorstelling. Daarna pas begint de discussie met jezelf en met de andere bezoekers.

Paars wordt nog tot en met 17 december gespeeld.

Seemannsleder / Op n
(ZT Hollandia)

MEER REVIEWS

FILM The Garden State

BOEK Nina Loegovskaja

KLE Natasha Bedingfield

CC Kings Of Leon - A-Heartbreak

DVD Japan Shock: All Shogun's Joy en Yakuza

BOEK Richard Osinga -

FILM House of Flying D

FILM Un long dimanche

DVD Van Houts en de Hard optreden

FILM The Last Train

FILM Alfie

FILM The White Diamond

FILM Resident Evil: Ap

FILM The Phantom of t

DVD François Ozon op sable, 8 femmes, Swim Sitcom

'Paars' nieuw stuk van Don Duyns

'Deze tijd vraagt om uitspraken'

Don Duyns schreef, na Den Uyl, opnieuw een stuk over de politiek in Nederland: 'Paars'. De toneelschrijver en regisseur wil nieuwe wegen inslaan, en lossere staan van Growing Up in Public. Duyns regisseert zijn 'familie' nog één keer, daarna gaat hij meer dingen 'buiten de deur doen'.

>UTRECHT | Door Wijbrand Schaap

„Ik zag een jongetje stenen gooien en zei daar wat van. Vervolgens kreeg ik naar mijn hoofd dat er drie piemels in mijn moeders kutje konden. Dan schrik je toch.” Don Duyns, toneelschrijver en regisseur bij de Utrechtse Theaterfirma Growing Up in Public heeft niet lang hoeven zoeken naar inspiratie voor zijn nieuwe stuk, Paars.

„Ik maak me ernstige zorgen over de verharding die zich al een paar jaar aftekent in Nederland.” Het stuk 'Paars', dat op 15 oktober in de Utrechtse Blauwe Zaal in première gaat, staat in het teken van die verharding, die ontstond aan het eind van de jaren negentig. In het stuk spelen vier acteurs zichzelf, jonge mensen die een beetje het spoor bijster zijn. Tegelijkertijd spelen ze paarse politici als Wim Kok, Hans van Mierlo en Ad Melkert.

Eerder schreef Don Duyns al een stuk over Joop den Uyl. Paars moeten we echter niet zien als een eerbetoon aan de man die uiteindelijk vereenzelvigd werd met de ongeïnspireerdheid van Paars. „Het is geen eerbetoon, maar ik verzet me er ook tegen dat Melkert zo zwart wordt gemaakt als nu gebeurt. Je mag het M-woord eigenlijk niet eens uitspreken. Het verhaal van Melkert is natuurlijk wel een heel tragisch verhaal. Het is een verhaal dat je ook bij Shakespeare ziet: een troonopvolger die net een maatje te klein is en dat zelf niet door heeft. Iemand die wordt gepasseerd door een ander die de juiste eigenschappen wel heeft, het charisma, de hardheid, of de charme. Het drama van de zonderlinge eenling Fortuyn tegenover Melkert die dacht hij zijn zaakjes goed op orde had en die alle cijfertjes en alle details van alle dossiers dacht te kennen, is natuurlijk een prachtig gegeven. Maar het stuk is meer een uit elkaar gevallen spiegel: al die elementen komen erin voor.”

We hoeven dus geen historisch correcte biografie te verwachten, zoals in Den Uyl? „Dit zou ook best wel eens een afscheid kunnen zijn van het type iconische stukken dat ik met Den Uyl schreef. De politici zijn in dit stuk ook meer figuranten dan hoofdrolspelers. Bij Den Uyl moest alles ook precies lijken, en daar zijn we nu veel minder mee bezig. Harm van Geel heeft een kaal hoofd, dus dat lijkt op Fortuyn. De acteur die Melkert speelt lijkt er niet op, maar hij kan wel mooi die verkillen spelen. Verder spelen we vooral heel losjes met pruiken en verkleedspullen. Het gaat om een idee, niet om een reconstructie. Het is zeker geen Kopspijkerstoneel, hoe briljant dat ook is. Het gaat mij erom dat ik iets aan het licht wil brengen.”

Emotie

En wat is dat? „Geen statement van 'Nederland is ziek' of zo. Het gaat meer over emotie, het laatste deel gaat eigenlijk alleen maar over afscheid nemen. En dan niet alleen een afscheid nemen van de redelijkheid, maar ook van een bepaalde tijdgeest. Nederland is veranderd in een kruitvat. Er hoeft maar iemand een lucifer bij het lontje te houden en boel explodeert.” Wat in Duitsland al langer aan de hand is, lijkt nu ook in Nederland te gebeuren: theatermaker maken weer stukken met een politieke inhoud. „Dat klopt, want deze tijd vraagt ook weer om uitspraken. Nu wordt in ieder

geval duidelijk dat de gedroomde hedonistische maatschappij van de jaren negentig niet zo'n succes was. Het is ook allemaal steeds nihilistischer geworden. Ik verwacht dat uit dat vacuüm wel weer een nieuw relevant toneel aan het ontstaan is.”

Voor Don Duyns staat dat experiment met nieuwe stijlen ook in het teken van een lossere verhouding met de andere leden van Growing Up in Public, Paul Feld, Jeroen Kriek en Daphne de Bruin. „Ik ga meer buiten de deur doen. Eigen projecten en voorstellingen bij andere gezelschappen, zoals Toneelgroep Het Volk. We zijn nu tien jaar bezig en dan merk je dat je tegen grenzen aan loopt.

Dan worden de persoonlijkheden zo sterk dat ze beter tot hun recht komen in hun eentje dan in de vaste groep. Waar we eerst elkaar aanvulden, begint het nu te schuren. Dan wordt het tijd om ook bij anderen te gaan werken. Ik was het minst fanatiek in het deel uitmaken van de familie.”

Afscheid

„Ik heb gewoon mijn huis in Amsterdam nog. Ik zit daar heel graag alleen op mijn kantoorje te schrijven. Die schrijfbehoeft is ook alleen maar sterker geworden. Die verandering is voor mij ook een reden om bij deze voorstelling echt alles uit de kast te halen. Ik neem hiermee afscheid als regisseur van Growing Up, dus ga ik het dan ook

helemaal doen zoals ik het voor me zie. Als Jeroen of Paul nu komen kijken, dan geven ze nog wel kritiek, maar ik ben die steeds meer gaan relativiseren. Op een gegeven moment weet je wie het zegt en dan beseft je dat het ook om smaakverschillen gaat. Dan kun je ook meer je eigen weg gaan." Het betekent voor Duyns ook dat hij meer gaat schrijven, en dat hij meer verhalende stukken zal schrijven: „Tegenwoordig wordt de behoefte aan een echte plot steeds sterker. Wat Maria Goos en Peer Wittenbols schrijven, daar heb ik bewondering voor. Niet dat ik zo wil gaan schrijven, want dat is mij te psychologisch. Maar er is wel een behoefte aan stukken waarin je meer één figuur kunt volgen. Ik heb me daar heel lang tegen verzet, maar ik wil het nu toch eens gaan proberen in langere stukken."

Paars, door Growing Up in Public.
Tekst®ie Don Duyns. wo. 13 & do.
14 okt. Blauwe Zaal, Utrecht (try outs);
vrij 15 okt. première; za. 13 nov. Theater de Lieve Vrouw, Amersfoort; wo. 17
t/m za. 20 nov. Huis a/d Werf, Utrecht.

**Waar we met Growing
Up elkaar eerst
aanvulden, begint het na
tien jaar nu te schuren...**

De week van

Don Duyns

theatermaker

Première: Paars

Van: Growing Up In Public

Wanneer: 15 oktober

Waar: Blauwe Zaal, Utrecht

Welke rol speelt Pim Fortuyn in je stuk?

'Hij duikt zo nu en dan op in de voorstelling, als een duveltje in een doosje. Melkert en Van Mierlo komen er soms ook in voor. Het gaat over een traumatische tijd voor heel Nederland, die nu nog door echoot. Het is een voorstelling die heel snel gaat. We gaan niet schminken, geen kaalkop, Harm van Geel doet gewoon af en toe een ander jasje aan.'

Maar welke rol speelt Fortuyn dan...?

'Het is niet zo ingewikkeld als het klinkt. Je moet het zien als kinderen die spelen en dan opeens roepen: jij bent Fortuyn. En dan zegt de acteur: "Waarom ik? Zeker omdat ik kaal ben?" Nee, omdat jij dat kan.'

Wat is het beste dat je afgelopen tijd hebt gezien?

'SMOEDER, de lunchvoorstelling van mugmetdegoudentand en Maria Goos. Het is een vertelvoorstelling, maar af en toe schieten ze in de rol van een Brabantse moeder. Het blijft precies aan de goede kant van het sentiment. Veel tranen gezien. Ik denk dat die nog een flinke toernee gaan maken.'

En het slechtste?

'Nederland-Macedonië. Twee keer een voorsprong kwijtraken! Daar was ik echt ziek van.'

Vertel me eens iets dat niemand over je weet.

'Dat ik per 1 januari weer freelancer word. Ik ga weg bij Growing Up In Public, maar ik blijf wel voor ze schrijven.'

Ga ze dat maar snel vertellen, anders horen ze het uit de krant.

'Nee, zij weten het al wel, maar verder niemand nog. Beloofd.'

Barbara van Erp

Cabaretesk beeld van land op drift

Pim Fortuyn terug als reus in stuk dat handelt om vraag: hoe groot waren de puinhopen van Paars?

TONEEL Growing up in public: 'Paars'. Tekst en regie: Don Duyns. T/m 11/12 in de Brakke Grond.

Het begrip Grootste Nederlander Aller Tijden krijgt in Paars wel een heel letterlijke invulling. Pim Fortuyn maakt in deze toneelvoorstelling (die al gemaakt was vóór die ridicule verkiezing) zijn entree als een reus, die door het kabouterlandje stapt dat Nederland tijdens de paarse kabinetten was. Politici als Melkert en Van Mierlo dragen dan puntmutsen en lange baarden, en kiezen angstvallig het hazenpad.

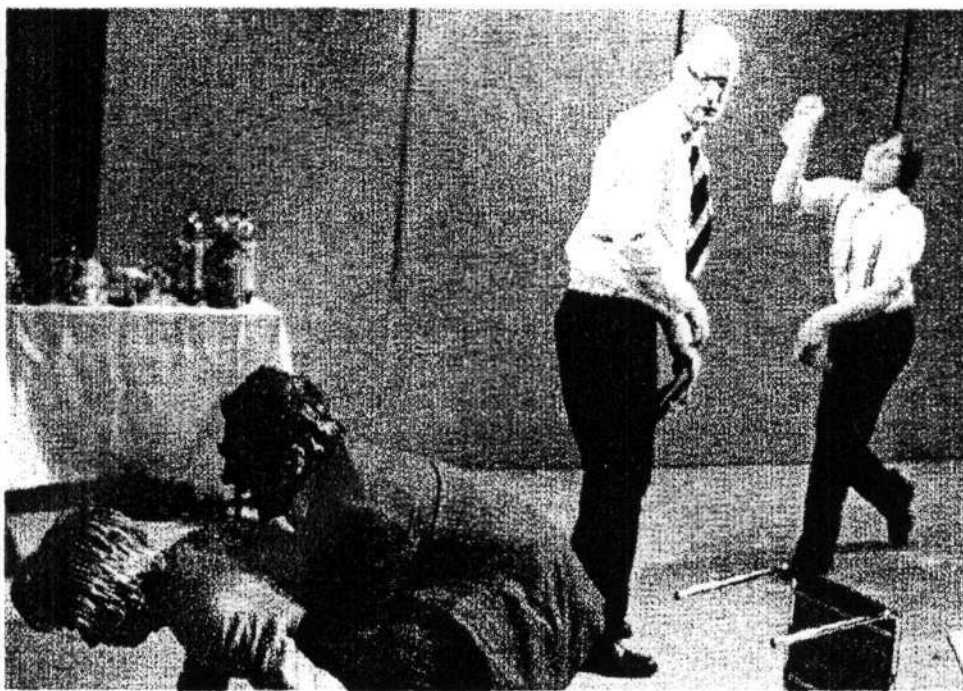
Een geestig beeld, dat mooi symboliseert hoe Fortuyn hardhandig ons polderlandje doorploegde, waarna volk en politiek lange tijd van de kaart waren. De kopstukken van het toenmalige debat passeren allen de revue, en de acteurs spelen ook de roemruchte ontmoeting tussen Fortuyn en Melkert na de gemeenteraadsverkiezingen.

Maar de losse, collage-achtige voorstelling die Don Duyns schreef en regisseerde, is niet alleen een lesje recente geschiedenis, en ook geen theaterversie van het *Kopspijkers*-panel - al is *Paars* regelmatig behoorlijk cabaretesk. Duyns geeft in Paars ook een stem aan zijn eigen twijfels over de kleine politieke omwenteling in 2002. Waren de paarse politici nu een stel lapzwansen die onder het mom van het poldermodel eindeloos bleven discussiëren over de kleinste futiliteiten? Was Fortuyn inderdaad die 'sexy' politicus die de bezem door die zelfgenoegzaamheid moest halen? Of 'probeerde Paars wel degelijk wat', en 'overwon met Fortuyn de grote bek', zoals een van de acteurs zegt?

Zo wordt in anderhalf uur de balans opgemaakt van een land op

drift. Tegenover al het politieke geweld zet Duyns ook scènes over gewone mensen in rust, geïnspireerd op foto's van Martin Parr. Die momenten vallen niet altijd op hun plek, zoals de hele voorstelling in z'n losse opzet niet altijd even scherp is. Maar als persoonlijke getuigenis van een turbulent tijdperk is Paars geslaagd. En hoe Harm van Geel gestalte geeft aan Fortuyn, is verbluffend. De arrogante houding, de spottende blik, de geaffecteerde dictie: *every inch* Fortuyn.

PIETER BOTS

Growing up in Public met Paars. 'Overwon met Fortuyn de grote bek?'

FOTO REYN VAN KOOLWIJK

Don Duyn's 'Paars' blijkt indrukwekkend actueel

door Karel Berkhuysen

DOETINCHEM - Vrijdagavond speelde in De Gruitpoort het door Don Duyn geschreven theaterstuk Paars. Het toont de periode onder de twee paarse kabinetten. De tijd waarin Nederland zijn onschuld begon te verliezen. Maar de toneelschrijver kon bij het schrijven niet bevroeden hoe actueel de voorstelling in Doetinchem zou zijn.

Growing up in public, de Utrechtse theaterfirma die vaak klassieke thema's met herkenbare actualiteit combineert, speelt vrijdag in theater de Gruitpoort het stuk Paars. Het door Don Duyn geschreven theaterstuk is een reactie op de verharding in Nederland die eind jaren negentig begon. Het afscheid van een tijdgeest.

Drie jaar geleden speelde het gezelschap het stuk Den Uyl, of de vaandeldragers. Een reconstructie met duidelijk herkenbare personages. Bij Paars, dat drie weken gelden in Utrecht in première ging, is dat veel minder het geval. De vier acteurs, Juda Goslinga, Harm van Geel, Jef van Gestel en Dennis Koltgen spelen afwisselend diverse rollen die veelal op cabaretachtige wijze worden neergezet. Alleen de rol van Van Geel is in dat verband opvallend. Want niet alleen lijkt hij op Pim Fortuyn, door zijn stem en bewegingen is

hij het ook.

Het is het verhaal van paars, dat hoopvol begint. Het is tevens de tragiek van Ad Melkert, de kroonprins die Kok op wil volgen. Hij blijkt evenwel een maatje te klein. Terwijl hij achter het spreekgestoelte staat, wordt hij gesouffleerd en geregeld in de juiste houding gezet. Terwijl achter hem op een scherm dia's te zien zijn van een idyllisch Nederland met tulpenvelden en molens, komt Fortuyn binnen. „Subsidiesocialisten”, is het eerste wat hij roept.

De hoogtijdagen van paars, het poldermodel en de achterkamertjespolitiek; het is allemaal herkenbaar. Soms vertolkt door kaboutertjes, dan weer door fractieleiders of andere politieke kopstukken. Humor en overdrijving spelen daarbij een belangrijke rol. Zo wordt Melkert neergezet in een weinig indrukwekkende pose met een hangend been en wordt minister Els Borst aangerand.

Het historische televisiedebat onder leiding van Paul Witteman na Fortuyn's verkiezingswinst in Rotterdam, wordt indrukwekkend nagespeeld. „Ik hoop wel dat meneer Melkert wat vrolijker wordt”, zegt Fortuyn. „Waarom kijkt u de heer Fortuyn niet aan”, vraagt Witteman aan de onderuitgezakte Melkert. Even later staan er zes genummerde bordjes op het podium en ligt Fortuyn met open

mond op zijn rug.

Dat het stuk, drie dagen na de moord op Van Gogh, zo aan zou sluiten bij de actuele situatie zal Duyn nooit hebben kunnen vermoeden. De scène met de dode Fortuyn maakt ook bij het publiek indruk, zo blijkt in het gesprek. De acteurs laten weten dat ze echter na Nederlands tweede politieke moord niet anders zijn gaan spelen dan ervoor. „We hebben de tekst niet aangepast.”

Nog te zien: oa. 12 november Concordia Enschede, 14 december Bouwkunde Deventer, 17 december schouwburg Arnhem.

Opgroeien met Paars

'Jezus, dit hele land heeft ADHD. Holland is zwaar in de puberteit gekomen. We zitten onder de jeugdpuistjes en we denken dat alles mag.' En: 'Sexy, alles en iedereen moet sexy zijn, gelul!' Teksten uit 'Paars - politiek, mannen & sprookjes' van theaterfirma Growing Up In Public. De Utrechtse groep van theatermakers Don Duyns, Daphne de Bruin, Paul Feld en Jeroen Kriek richtte zich eerder op thema's als religie en ideologie, schrijver Don Duyns wijdde zich daarna aan

politiek met 'De Uyl, of De vaandeldragers', in zijn nieuwste stuk is politiek weer het vertrekpunt. Een verkenning van de periode van het 'paarse kabinet', eerst geroemd om poldermodel, vooruitgang en welvaart, en daarna opeens verketterd: niet meer discussiëren maar polariseren. 'Schuilt de ziel van paars in een mens als Ad Melkert, in een stel oude gympen of in de carrière van Syd Barret, zanger van Pink Floyd, die nu bij zijn moeder inwoont?', vraagt de groep zich af. En: 'Wat heeft paars ons

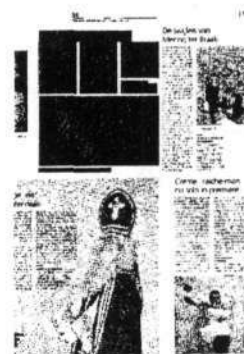
gebracht, behalve het besef dat je tegenwoordig een grote bek moet hebben om gehoord te worden'. Het werk van Growing Up In Public is al eens vergeleken met dat van Frans Strijards in zijn beginperiode. 'Paars' heeft met de kaalgeschorren Harm van Geel in elk geval een opvallende imitatie van Pim Fortuyn in de gelederen.

THEATER AAN HET SPUI

Growing up in public met 'Paars - politieke mannen & sprookjes'. Op 16 november. Aanvang: 20.30 uur.

Scène uit 'Paars' van Growing Up In Public. foto Reyn van Koolwijk

Roerende tirades over Pim in 'Paars'

Voorstelling *Paars* door Growing Up in Public. Tekst en regie: Don Duyns. Gezien: 15/10
Stadsschouwburg Utrecht,
Utrecht. Tournee t/m 17/12. Inl.
030-2761 220 of
www.growingupinpublic.nl

Door JOWI SCHMITZ

Doormekkeren over Paars. Jammeren om Pim Fortuyn. Acteurs in malle pakken die doen alsof ze politici zijn en voortdurend nogal melig hun grollen becommentariëren: „het lijkt wel een satire”, „is dit cabaret of zo?” Eigenlijk is het merkwaardig dat de voorstelling *Paars* van theatergroep Growing Up in Public ontroert. Auteur Don Duyns, die *Paars* ook registreerde, schreef ook eerder al een politiek getint stuk: *Den Uyl, of: de Vaandeldragers* (2001).

Vier mannen staan op het toneel, Harm van Geel, Juda Goslinga, Dennis Költgen en Jef Van Gestel. Harm is met zijn kale kop de aangewezen Pim, Jef met zijn kleine postuur de voor de hand liggende underdog. Eensgezind varen ze op

de golven die Duyns met zijn tekst veroorzaakt. Sketches wisselen liedjes af, pruiken, jasjes en dassen worden aangerukt en bij tijd en wijle komt iedereen met kaboutermuts en ringbaard uit de verkleedkist. De sfeer is soms oubollig, dan weer scherp, grappig. Het is zowel kneuterig als nuchter, en daardoor erg Hollands.

Over Holland en de staat van het land gaat *Paars* dan ook het meest. Goslinga zingt er een ballad over, en de mannen kibbelen over het poldermodel en achterkamertjespolitiek. En over Pim natuurlijk, die met precieze vinger het pus uit Paarse wonden duwde.

Over steeds meer en steeds minder gaat *Paars*. Veel scènes worden niet afgemaakt, sommige gesprekken lijken uit de kleedkamer te komen, ontstaan toen de mannen probeerden de ergste overvloedigheid in te dammen. Maar dat maakt tegen het einde niet meer uit. Dan klinkt steeds luider de stem van de schrijver, die zoveel vindt, maar geen uitweg, hoe erg hij het ook probeert. Dat fanatieke, dat machteloze, dat is ontroerend.

PAARS' een puinhoop

Chaotische montagevoorstelling

Growing up in public

Voorstelling: 'Paars' door Growing up in public;
tekst & regie: Don Duyns; spel: Juda Goslinga,
Harm van Geel, Dennis Koltgen, Jef van Gestel;
muziek: Jan Pieter Koch; decor & kostuums: Sa-
cha van Riel; licht: Bodo Koch; gezien: Blauwe
Zaal, Stadsschouwburg Utrecht.

De morgenstond gloorde in 1994 paars door de gordijnen. Ein-
delijk was er een regering zonder het CDA. Een geheel nieuwe
coalitie, waarbij D66 een brug sloeg tussen de socialistische
PvdA en de liberale VVD. Twee kabinetten later was het
spreekje uit. Paars was aangeschoten wild, een niet te missen
doelwit voor Pim Fortuyn en andere critici.

De teloorgang van deze poli-
tieke droom inspireerde het
Utrechtse gezelschap Growing
up in public tot het maken van
de voorstelling 'Paars'. Schrij-
ver en regisseur Don Duyns
nam al eerder de landspolitiek
als onderwerp in 'Den Uyl, of:
De Vaandeldragers'. In 'Paars'
richt hij zijn vizier niet alleen
op de politiek, maar ook op de
veranderde maatschappij als
geheel.

Growing up in public illus-
treert in deze voorstelling nog
eens dat het poldermodel van
overleggen en compromissen
zoeken dood is verklaard. Wie
tegenwoordig mee wil tellen,
moet een grote bek opzetten.
Niet de inhoud telt, maar de
verpakking. Niet de bood-
schap, maar de slogan. Politiek
moet vooral sexy zijn. Met grij-
ze muizen win je geen verkie-
zing.

Best aardige observaties al-
lemaal, al zijn ze niet nieuw te
noemen. Bovendien blijft het
bij zulke incidentele treffers.
Verder is 'Paars' vooral een
rommelige verzameling van
losse ideeetjes geworden, waar-
van er eigenlijk maar weinig
de moeite waard zijn. Op een
werkelijk verbluffend goede
Pim Fortuyn-imitatie na, ver-
zandt deze montagevoorstel-
ling steeds opnieuw in opge-
klopte meligheid. De spelers
weten er overduidelijk ook
geen raad mee. Want hoewel
ze hun eigen verkleedkist-
praktijken bekritiseren, sche-
pen ze hun publiek er wel mee
op.

M.W.

Verbleekte glorie van paars volgens Don Duyns

Na 'Den Uyl, of: de Vaandeldragers' zal theatermaker Don Duyns opnieuw een politiek getinte voorstelling maken. Anders dan in 'Den Uyl', is de politiek in 'Paars - politiek, mannen & sprookjes' wel zijn vertrekpunt, maar niet de hoofdzaak. Don Duyns: 'Er was een tijd dat paars stond voor vooruitgang en welvaart, voor het verstandige compromis. Maar de glorie van alles wat paars was, verbleekte snel in een fel bekritiseerde consensuscultuur. We moesten af van het valse paars. Er werd om nieuwe felle kleuren en ideeën gevraagd. Paars was fout, paars was oud, paars was uit.'

Met zijn typerende hang naar zaken die voorbij zijn, gaat Don Duyns op ontdekkingsreis naar de ziel van paars en de paarse dingen.

Met de vier theatermakers/acteurs Juda Goslinga, Harm van Geel, Jef Van Gestel en Dennis Koltgen gaat hij op zoek naar de hoogtijdagen van de 'Paarse Bloei' en bekijkt in één moeite de huidige stand van zaken.

Growing up in Public. foto PR

GOUDA - SCHOUWBURG

Growing up in Public.

Met Paars - Politiek, Mannen & Sprookjes. Van Don Duyns. Te zien op dinsdag 23 november. Aanvang 20.30 uur. Zie ook www.growingupinpublic.nl

THEATER GROWING UP IN PUBLIC

Pakkend gekakel van Don Duyns

Door ERIC VAN DER VELDEN

Eerst durft niemand z'n bek open te trekken en nu durft niemand meer te zwijgen. Want dat is het. Niemand durft meer stil te zijn. Dat gekakel. Nederland is een kippenhok geworden.

De personages die schrijver/registreur Don Duyns in de Growing Up in Public-productie *Paars* ten tonele voert, reageren inderdaad alsof ze de bewoners van een kippenhok zijn. Bij het minste of geringste stuiven ze op, wordt het pikken, terwijl de echte interesse onveranderd op het eigen ei gefocust blijft.

De haan in dit gezelschap is ongetwijfeld Harm. Harm (gespeeld door Harm van Geel) domineert bokkig een soort vriendengroepje en neemt tevens de rol van Pim Fortuyn voor zijn rekening. Ook de overige drie spelers stappen in- en uit de huid van historische figuren uit de nadagen van de Paarse periode. Maar niemand doet dat zo levensecht als Harm van Geel. Griezellig hoe precies hij het dwingende stemgeluid van Fortuyn weet te imiteren. Alsof het Rotterdamse fenomeen uit

zijn Italiaanse graf is opgestaan. Satire of *Kopspijkers*-cabaret wordt het niet. En van een ode aan een te vroeg overleden politieke hervormer kun je helemaal niet spreken. Van een karakterstudie is ook al geen sprake, daarvoor blijft de op authentieke interview-uitspraken gebaseerde uitbeelding te fragmentarisch.

Van de figuur van Ad Melkert, de gevallen PvdA-voorman, maakt de acteur Dennis Koltgen wel een vette karikatuur. Stuntelig, als een groot verongelikt kind, kraamt 'kabouter Ad' de ene lelijke en stoffige zin na de andere uit: 'Nu is het tijd om een stap te zetten. Ik zou zelfs willen zeggen: nu moeten we een stap zetten. En die stap, waarde vrienden, moet naar voren zijn.'

En toch komt Melkert er mischien nog wel beter af dan Fortuyn. Het enige stukje monoloog dat Duyns een zweem van oprechte bevoegenheid meegeeft, lijkt op de bestuursstijl van Melkert van toepassing: 'Wat is er mis met zacht en beschaafd de dingen van alle kanten bekijken en dan pas beslissen? Wat is er mis met overleg? Jezus, dit hele land heeft ADHD.'

Don Duyns geeft de door de actualiteit gevoede denkchaos in zijn hoofd vorm en dat levert pakkend theater op. Vergelijkbaar met het toneel van Frans Strijds uit zijn hoogtijdagen: grillig, speedy, vanuit het ongerijmde, maar wel zo lucide gedaan dat het onderliggende levensgevoel herkenbaar en invoelbaar wordt. En dan vooral het gevoel geen bestuurder meer serieus te kunnen nemen. Omdat de zogeheten leiders schaamteloos narcistisch zijn, óf omdat ze hun oren veel te veel richting electoraat laten hangen. Een electoraat dat nog nerveuzer en nog meer in verwarring is dan de bestuurders zelf.

In vergelijking met Duyns' vorige politieke toneelstuk *Den Uyl of: De vaandeldragers* is *Paars* stijlvaster en preciezer. Ook als registreur is Duyns gegroeid. Er wordt met vaart en verve komedie gespeeld.

Paars van Don Duyns door Growing Up In Public. Gezien: 15/10 (première) Stadsschouwburg Utrecht. **Nog te zien:** 27/10 Wageningen, 5/11 Doetinchem, 17 t/m 20/11 Utrecht, 17/12 Arnhem.

Zie ook www.growingupinpublic.nl

Prijs krakers

Achter het portret van de moede gravin Maria gaat een drama schuil

De lezer's keuze van de week

0.69

7.98

0.79

LEES DE WEEK

Paarse kabinetten onder de loep in 'Paars' van Growing Up in Public

ALMERE

Theatergroep 'Growing Up in Public' speelt op donderdag 21 oktober in theater De Roestbak in Almere Haven de politiek getinte toneelvoorstelling 'Paars'. De voorstelling begint om 20.15 uur.

„Don Duyns schreef een verrekte goed toneelstuk over oud-premier Joop den Uyl. Zijn nog te schrijven stuk over de beslissende maanden van PVDA-fractieleider Ad Melkert belooft nog interessanter te worden.“, schreef Felix Rottenberg in Het Parool. Hij doelde op deze voorstelling, waarin toneelschrijver Don Duyns ingaat op de vele negatieve associaties die de Paarse kabinetten oproepen.

● Theatergroep 'Growing Up in Public' staat 21 oktober in De Roestbak met de politiek getinte toneelvoorstelling 'Paars'.

Foto: Maarten Evenhuis

Althans, de laatste jaren, want er was een tijd dat Paars stond voor vooruitgang en welvaart en voor het verstandige compromis.

Don Duyns gaat op zoek naar de ziel van Paars en blikt in één moeite vooruit naar de huidige stand van zaken. Wat heeft de periode van paarse

oloei gebracht, behalve dat je tegenwoordig een grote bek moet hebben om gehoord te worden. Hoe luid is de echo van Pim Fortuyn?

Growing Up in Public is een eigenzinnige theaterfirma van vier schrijvende regisseurs die klassieke thema's combineren met herkenbare actualiteit. Ze onderscheiden zich met creatieve en tegendraadse voorstellingen die als scherpe spiegel van de maatschappij dienen. Don Duyns is al bijna twintig jaar actief als tekstschrijver en regisseur. Zo schreef hij onder andere het toneelstuk 'Het Verhoor' voor toneelgroep De Nieuw Amsterdam en heeft hij de regie in handen van de cabaretvoorstelling 'Oersoep' van en met Rob Kamphues.

Spel: Juda Goslinga, Harm van Geel, Jef van Gestel en Dennis Koltgen.

Toegangsprijs: €11,50/kortingspas €9,50. Reserveringen: 036-5339400 of via www.almeerse-theaters.nl.

Growing up in Public

Paars

Paars is de nieuwe voorstelling van Growing up in public. Na Den Uyl of: de Vaandeldragers is dit het nieuwe project van Don Duyns. Wederom een politiek getinte voorstelling, maar in Paars is politiek het vertrekpunt en niet de hoofdzak. Paars gaat nog het meest over de staat van het land; de vier acteurs kibbelen over het poldermodel, achterkamertjespolitiek en natuurlijk Pim Fortuyn. 'De personages die schrijver/regisseur Don Duyns in de Growing Up in Public-productie Paars ten tonele voert, reageren inderdaad alsof ze de bewoners van een kippenhok zijn. Bij het minste of geringste stuiven ze op, wordt het pikken, terwijl de echte interesse onveranderd op het eigen ei gefocust blijft. De haan in dit gezelschap is ongetwijfeld Harm. Harm (gespeeld door Harm van Geel) domineert bokkig een soort vrienden-groepje en neemt tevens de rol van Pim Fortuyn voor zijn rekening. Ook de overige drie spelers stappen in- en uit de huid van historische figuren uit de nadagen van de Paarse periode. Maar niemand doet dat zo levensecht als Harm van Geel. Griezellig hoe precies hij het dwingende stemgeluid van Fortuyn weet te imiteren. Alsof het Rotterdamse fenomeen uit zijn Italiaanse graf is opgestaan. Van de figuur van Ad Melkert, de gevallen PvdA-voorman, maakt de acteur Dennis Költgen een vette karikatuur. Stuntelig, als een groot verongelijkt kind, kraamt 'kabouter Ad' de ene lelijke en stoffige zin na de andere uit: 'Nu is het tijd om een stap te zetten. Ik zou zelfs willen zeggen: nu moeten we een stap zetten. En die stap, waarde vrienden, moet naar voren zijn.' (De Gelderlander) Een voorstelling waarin Don Duyns met vier acteurs op zoek gaat naar de hoogtijdagen van de Paarse Bloei en vooruit kijkt op de huidige stand van zaken. Growing up in Public combineert moeiteloos klassieke thema's met herkenbare actualiteit.

► Theater Bouwkunde, dinsdag 14 december, aanvang: 20.30 uur.

